

Konsten att välja – tips för bättre utställningar

Reportage

Någonstans djupt rotat i oss alla tror jag det finns en rädsla för tomrum och tystnad. "Horror vacui", fasa för tomrummet, är ett begrepp som knappast undgått någon konstvetare. Termen beskriver en strävan efter att fylla alla ytor med figurer eller ornament, vilket kan ses i till exempel islamsk konst, jugendstilen och medeltida målningar och interiörer. "Ju mer desto bättre" är en annan (van)föreställning som lever kvar, trots att minimalistiska trender kommit och gått.

Vad har nu det här med utställningar att göra, undrar kanske några? Det jag vill få fram är att det finns en rädsla för tomrum även i utställningssammanhang. Ju mer desto bättre, tycks också vara en devis för vinstdrivande gallerier. Med det sagt gäller det här givetvis inte alla, men ofta mindre gallerier och utställningslokaler i små städer och orter.

Jag har haft fördelen att se mycket konst när jag skrivit för Volym. Något som slagit mig är att många utställningar lider av ett för brett urval. Det bidrar ofta till en ojämn utställning, en del gånger helt i onödan. Det är kanske inte så konstigt att det förekommer mest hos ovana utställare, men jag har också sett det hos konstnärer med flera utställningar bakom sig.

Vad det här beror på kan ha flera orsaker. En alltför lyhörd gallerist som vill gå konstnärens önskemål till mötes, samtidigt som hen vill ha så många konstverk som möjligt att sälja, kan vara en förklaring. Från konstnärens sida kan det ha att göra med att man vill visa upp sin mångsidighet. Är man en fullblodig yrkeskonstnär är det knappats ett problem, men för övriga finns anledning att tänka sig för. Man ser kanske också utställningen som en möjlighet att visa allt man har, för man vet aldrig när nästa tillfälle ges. Det ekonomiska kan givetvis spela in även här. Sist men inte minst: Kan det vara så att den ovana konstnären ställer ut många verk för säkerhets skull, för att det inte ska se så ... tomt ut?

För att kunna bejaka tomrummet krävs att vi gör medvetna val, vilket innebär att vi också måste klara av att välja bort. Konsten att välja rätt handlar till syvende och sist om att just våga välja bort. Det förutsätter samtidigt att det finns något att välja mellan. Kanske är ett bristande underlag ännu en anledning till varför det blir som det blir ibland?

En gallerist gör en björntjänst gentemot konstnären om hen tar med så mycket som möjligt för att vara snäll mot konstnären eller för att öka chanserna att sälja mer. Nu tror jag inte att vare sig konstnärer eller gallerister vill visa rubbet av ren släpphänthet, men alla kan bli bättre på att välja bort. Är du nybörjare – ta hjälp av någon som vågar grovgallra! Själv är inte alltid bäste dräng.

Det finns undantag från regeln om att vara återhållsam med urvalet. Vårsalonger eller salongshängningar till exempel, grundar sig på helt andra principer. Där handlar det verkligen om att visa upp en bredd och mängd. En annan genre som däremot kräver fasta tyglar är grupputställningar som har ett övergripande tema. Här behövs en producent eller curator som tar ansvar för att konstnärerna håller sig inom ramarna eller ser till att inget objekt känns omotiverat. Jag har sett exempel på när en grupputställning fallerat på just det senare. Det var en utställning med temat popkonst, där ett glaskonstverk föll ur ramarna fullständigt.

VOLYM

Jag har tidigare arbetat som inredningsarkitekt och det har hjälpt mig mycket när jag har formgivit, hängt och producerat utställningar. En utställning med bra urval är till gagn för alla parter såväl konstnärer som gallerister, men inte minst besökarna som får en bättre upplevelse. Och recensenten slipper haka upp sig på konstverk som känns svaga eller överflödiga ...

Till sist, några konkreta utställningstips:

- Plocka ut godbitarna, strunta i resten eller tänk som om du skulle möblera en tom lägenhet. Börja placera de möbler som känns helt nödvändiga. Bo in dig och lägg sedan bara till möbler med ytterst stor eftertanke.
- Känn in lokalen innan, både med och utan utställning. Fundera på vilket sätt golv, nivåskillnader, takvinklar och ljusinsläpp kan bidra till utställningens arkitektur och känsla.
- Se tomrummet och luften som en aktiv del, arkitektoniskt element eller dimension i rummet som påverkar och lyfter upplevelsen av konstverken
- Minimalism behöver inte vara detsamma som väldigt få verk, utan ett angreppssätt eller förhållningssätt till ens konstnärliga praktik.
- Att blanda stramt hängda ytor med väggar med många objekt kan bli dynamiskt om lokalen är tillräckligt stor.
- Utnyttja hela lokalen. "Klistra" inte allt utefter väggarna. Häng från taket. Använd golvet. Djupa fönsternischer kan också utnyttjas. Skapa rum i rummet om konsten vinner på det.
- Mycket små utställningsrum tvingar dig att göra ett tight urval, vilket är bra! Du kan också förvandla hela rummet till ett enda konstobjekt.
- Stora utställningshallar ska inte fyllas ut till bredden per automatik. Jag har sett exempel där man tryckt in ställningar för att få ytterligare ytor att hänga konst på, vilket förstörde helhetsintrycket. Det blev för mycket av det goda, helt enkelt.
- Häng inte i varje skrymsle bara för att det går, framför allt inte på omotiverade ställen eller platser som är svåra att komma åt. Man måste kunna se konsten både nära och på håll.
- Upprepning av många eller samma objekt kan vara effektivt om det görs medvetet.
- Våga lita på att det räcker, om utställningen som helhet fungerar bra. Precis som med film: Lita på din story, att den är tillräcklig nog. Men om du har för få objekt att välja mellan, avväg att skjuta upp. Ingen vill läsa en bok utan en riktig början eller slut.

VOLYM

Maria Ahlström

Volym 2020-12-02

Presentation av artikelförfattare:

Maria Ahlström, Östersund (född 1967, Seoul, Korea), är i grunden kulturvetare med konstvetenskaplig inriktning, senare studier vid inst. för inredningsarkitektur och möbeldesign, Konstfack. Jobbar med alla former av kommunikation: utställningar, text och bild. Har på senare tid även närmast sig film på olika sätt. Filmfantast som också frossar i tv-serier.

www.krumbukt.nu